

Antenne Nederland

Regiomonitor Drugs en Risicjongeren

2022 - 2023

Ton Nabben & Melissa Boekholt (Hogeschool van Amsterdam)
i.s.m Floris Brocaar Novadic-Kentron
Den Bosch 17 april 2024

Wens vroegsignalering (VKN)

- ❖ Beter zicht op (beginnend/problematisch) gebruik bij moeilijk bereikbare/ gemarginaliseerde groepen
- ❖ Breder en betrouwbaar beeld van gebruik in vergelijkbare groepen / milieus
- ❖ Kwalitatieve duiding set, setting en drugs als ondersteuning kwantitatief onderzoek
- ❖ Sneller inspelen op recente ontwikkelingen en risicogedrag in (specifieke) regio's
- ❖ Minder anekdotisch en meer gerichte preventie (op specifieke groepen en risicogedrag)

Dataverzameling (4 maanden)

(ambulant) preventiewerkers
Interviewen frontlijnwerkers
in regio

semi-gestructureerde
vragenlijst (ca 1.5 uur)

Inclusiecriteria risicogroepen

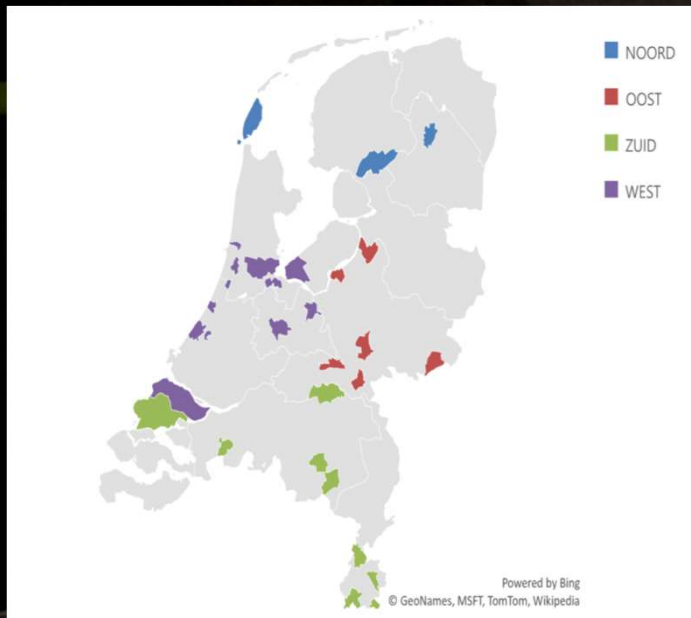
- Minimaal een jaar en ten minste 10 personen
- Meerderheid in leeftijdsrange 16-27 jaar.
- Brengt vrije tijd door op straat of uitgaansleven
- Bekend met middelengebruik
- Op één van de terreinen problematiek(en)
 - Problematisch (fors) drugsgebruik
 - Meervoudige problematiek in directe/ sociale omgeving
 - Overlast of delinquent gedrag

29 groepen

> Stad ($n=18$); dorp ($n=11$)

> 10 provincies

> 10 instellingen (VKN)

- **Circa 1000 jongeren** (gemiddeld 25 per groep)
 - Echter 2 grote groepen (schiereiland en badplaats)
- **Leeftijdsspreiding 15-27 jaar**
 - 16 groepen: meerderheid minderjarig
 - 13 groepen: (jong) volwassenen
 - Driekwart man
- **Etnisch gevarieerd**
 - 19 groepen meerderheid Nederlands (dorp)
 - 6 groepen meerderheid migratieachtergrond (stad)
 - 4 groepen etnische blend

School Opleiding & Werk

- Gevarieerd opleidingsniveau middelbare school in helft van de groepen
 - maar ook veel speciaal onderwijs
- Relatief veel jongeren zijn laag/ praktisch opgeleid.
 - in veel groepen anti-school mentaliteit
 - Invloed subgroepen met straatcultuur
- Jongvolwassenen wisselen vaak van baan
 - Regionale economie leidend voor opleiding en werk

SCHOOL, OPLEIDING & WERK

Signaal vorige meting:

- <> gebrek aan structuur
- <> vaker confrontatie met gezag
- <> verlies stage/ bijbaantje
- <> stoppen met de opleiding

Positieve ontwikkelingen:

- ❖ hervinden dagelijks ritme
- ❖ meer contacten met professionals
- ❖ meer greep op eigen leven/ waardering onderwijs
- ❖ incident kan ook tot positieve gedragsverandering leiden

Negatieve ontwikkelingen:

- ❖ minder ontzag voor gezag, bewoners, winkeliers etc.
- ❖ meer afstand tot problematische subgroepen
- ❖ dreigingen van buiten de groep (o.a. ronselen)
- ❖ moeilijk draai kunnen vinden

LEEFGEBIEDEN

1) thuis- sociaal milieu

2) omgeving/ buurt

(n=12) bij meerderheid
geen / weinig problemen

(n=5) 50% wel/niet probleem

1) Thuissituatie en sociaal milieu

- ❖ (n=12) meerderheid matig/ernstige problemen
- ❖ Meervoudige gezinsproblematiek (vaak lage SES) (o.a. trauma, criminaliteit in familie, gezondheid, verslaving ouders, armoede, veiligheid, etc.)
- ❖ Geloof en strenge regels (o.a. dwingend, cultuurskloof, taboe)

2) Woonomgeving en buurt

- ❖ (n=12) meerderheid matig/ernstige problemen
- ❖ Onveiligheid (o.a. straatruzies, dealen, vuil)
- ❖ Verloedering (o.a. grimmige sfeer)
- ❖ Stigma buurt
- ❖ Maar ook 'warme buurtnetwerken' en solidariteit

LEEFGEBIEDEN

3) gedrag, overlast, delinquentie

(n=13) bij meerderheid
niet/nauwelijks delinquentie
(n=2) fifty-fifty

*Negatieve maar ook positieve
gedragsbeïnvloeding in groepen*

3) Gedrag, overlast en delinquentie

- ❖ Meerderheid groep (n=14) wel sprake (ernstige) delinquentie; (in 3 groepen bijna iedereen)
- ❖ Brede waaier gedragsproblematiek in (sub)groepen (o.a. LVB, Kopkov, ADHD, PTSS, conflictgedrag)

Vormen van delinquentie

- ❖ Overlast en vandalisme: van vernielen tot vechten
- ❖ Vermogensdelicten: van oplichting tot overval
- ❖ Gewelddelicten: van dreigen tot steken
- ❖ Drugsdelicten: van kruimels tot kilo's (in helft van de groepen aandeel in drugshandel)

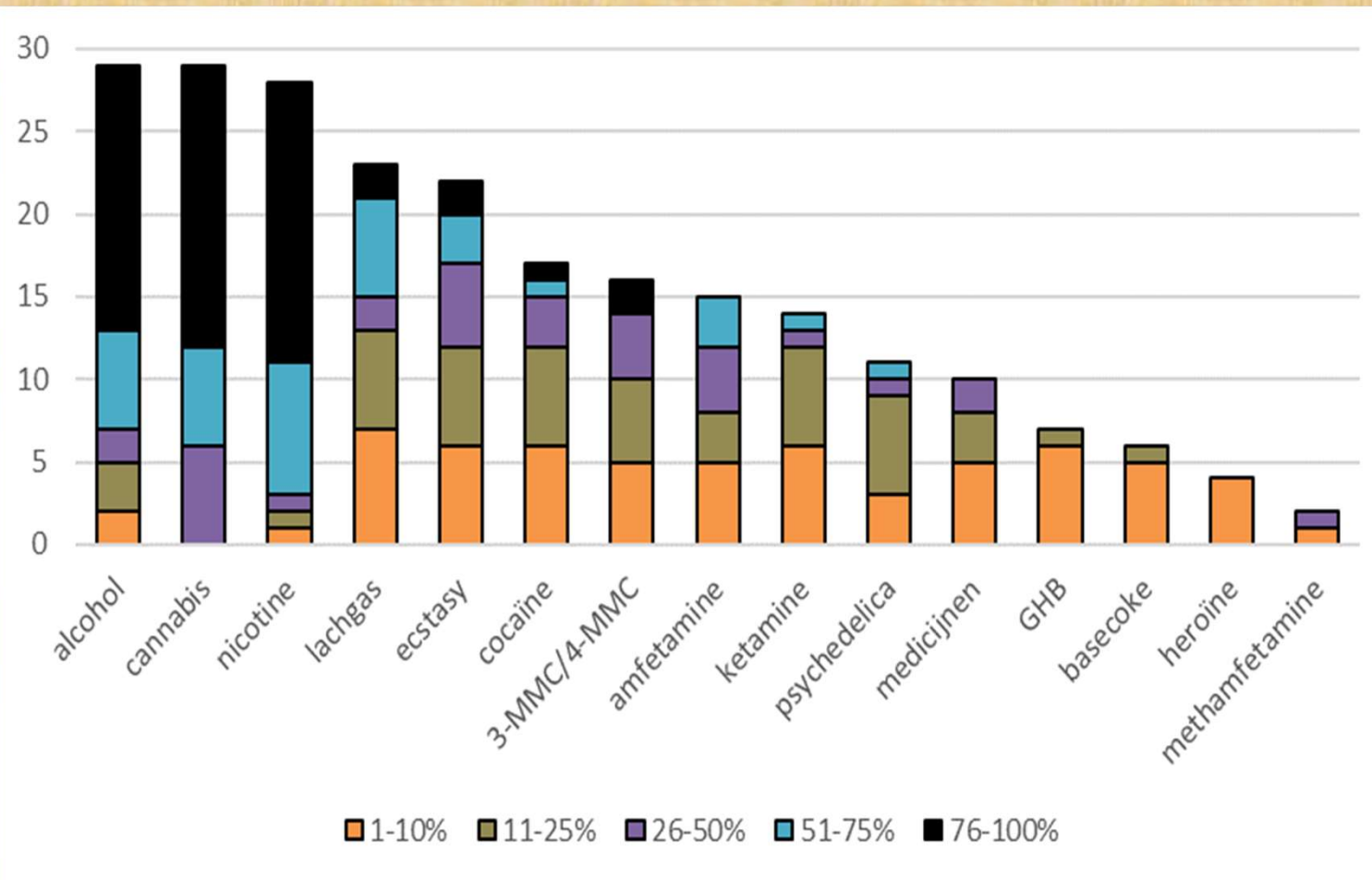
Prevalentie middelengebruik

Informele controle

- regels over dosering
- frequentie gebruik
- welbevinden
- sancties

Patronen gebruik (regulering)

- experimenteel
- recreatief
- rokeloos
- chronisch

Diffusie: > mate van verspreiding (aantal gebruikersgroepen)
> dynamiek (toename/afname/stabiel) middelengebruik laatste jaar

Zeer grote diffusie

- alcohol; cannabis & nicotine
= meestal stabiel

Grote diffusie;

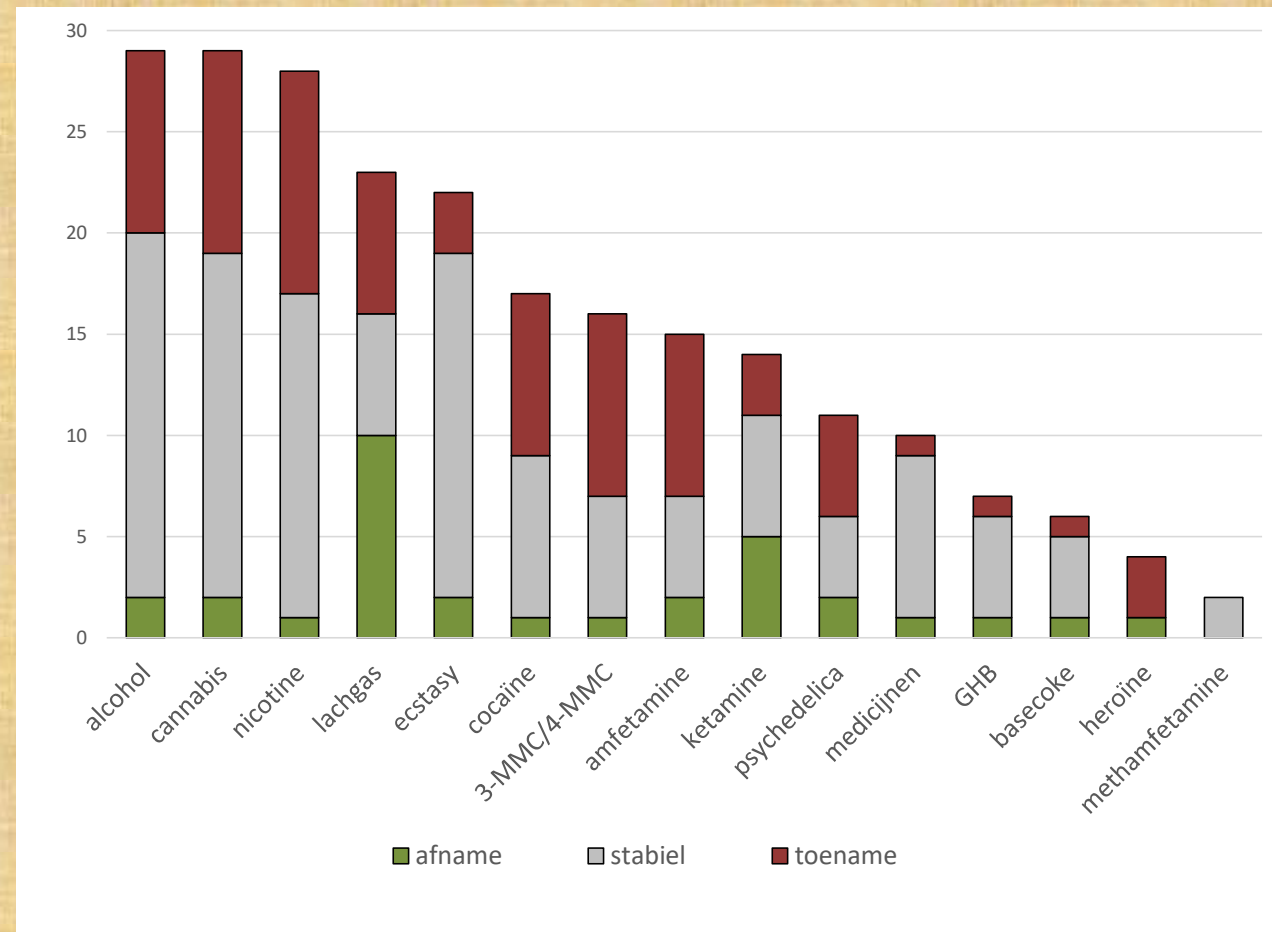
- ecstasy = meestal stabiel
- Lachgas = meestal afname

Matige diffusie

- cocaine; 3-MMC; amfetamine = toename
- Ketamine = vaak afname

Geringe diffusie

- GHB = meestal stabiel
- Psychedelica = toename

Setting/drugs

Signaal:

- > uitgaansleven draait weer
- > meer raves
- > ook elders gebruik
- > soms drugs tijdens werk

Domeinen (soms regio specifiek):

- Privé: veranda's, keet, garage etc.
- Publiek: park, parkeer/auto's, plein, bos, grot, bunker etc.
- Uitgaan: cafés, lounges, festivals etc.
- Recreatie: hotel, zwembad, camping;
- Institutioneel: opvang, jeugdcentrum, school e.d

Set factoren

van recreatief tot problematisch gebruik

- **thuis- en sociale omgeving** (o.a. problemen thuis, vriendengroep)
- **escapisme/psychosociaal** (verveling, verdoving, onzekerheid, uitzichtloosheid, trauma etc.)
- **ontspanning en verbinding zoeken** (na school, lange werkdag, vriendengroep etc.)
- **hedonisme** (verlangen/verlengen plezier)
- **protest/ruzie zoeken** (relletjes, vechtpartij uitlokken etc.)
- **thrillseeking / impulsief** (erbij willen horen, provocatief, stoer etc.)
- **zelfmedicatie/functioneel** (ADHD, werkomgeving)

4 PROFIELEN (sub)groepen:

leefomgeving en risicofactoren
opleiding/werk
cultuur
set en setting
gezondheidsrisico's

Profielen

Eigenheimers/ Buitenbeentjes (specifieke dorpen)
Gangstas / broeders (straatcultuur; status
Expressionisten (symbolisch; subcultureel)
Kwetsbaren (getroefleerd; zorg en reclassering)

Frequentie / risico

Novieten (experimenteel; beginners)
Roekelozen (excessief; polygebruik)

Alcohol, nicotine en cannabis

❖ Alcohol ($n=29$)

- ook groepen waar niet of weinig wordt gedronken (migrantenjongeren)
- zorgen over vroeg en veel drinken

❖ Cannabis ($n=29$)

- ook meer door de week dan alcohol
- zorgen over inactiviteit kwetsbare jeugd

❖ Snus, vpen/e-sigaret ($n=28$)

- Snelle popularisering (dorpen en steden)
- Veel straatverkoop onder jeugd
- Zorgen over toename gebruik en gezondheid

Stimulantia

3- Methylmethcathinone

3-MMC

MIAUW
FUNCAPS.NL

CN(C)C(=O)c1ccc(C)cc1

CAS Nr: 1246816-62-5

OPGELET! Funcaps.nl verkoopt research chemicals niet voor consumptie! Buiten het bereik van kinderen houden. Opslaan in een droge omgeving bij kamertemperatuur. Alvorens openen lees algemene voorwaarden op www.funcaps.nl

XTC $n = 22$

- ❖ Vooral symbolische band met festivals/events
- ❖ Raakt ecstasy uit de mode?

Cocaïne $n = 17$

- ❖ Masculien en status (maritiem)
- ❖ Alcohol is trigger (o.a. na werk, supporters)
- ❖ Minder setting gevoelig

Amfetamine $n = 15$

- ❖ Geen status; functioneel gebruik
- ❖ Ook feestmiddel

3-MMC ($n=16$)

- ❖ Populair bij novieten
- ❖ Vaak onbekend of het ook 3-MMC is
- ❖ Meer solistisch gebruik; afhankelijkheid

Narcosemiddelen

❖ lachgas ($n=22$)

- Meeste gezondheidsproblemen bij migrantenjongeren (vooral steden)
- Solistisch gebruik
- Opmars wegwerptanks

❖ Ketamine ($n=13$)

- In groepen uitgaansleven (vooral 'expressionisten')

❖ GHB ($n=7$)

- weinig bekend;
- vaak bij ouderen (30-ers)

Samenwerking preventie en jongerenwerk

Plus punten/advies

- ❖ Brede samenwerking partijen
- ❖ Samenwerking met preventie:
 - Kort lijntje
 - Proactieve houding
 - Investeer in veldwerk
 - Wees beschikbaar/betrouwbaar
 - Ga open in gesprek over drugs
- ❖ Haal jongeren sneller uit anonimiteit
- ❖ Hou ze in beweging
- ❖ Creëer veiligheid; geef grenzen aan

Verbeterpunten

- ❖ Jongeren die niet willen
- ❖ Hoe bespreek je fors gebruik en/of dealen?
- ❖ Meer bewustwording en hulp van omgeving
- ❖ Zet meer in op een vroegere aanpak ('minder brandjes blussen')

CONCLUSIES ANTENNE NEDERLAND 2022-2023

Gevolgen corona ebt nog na bij sommige groepen

Middelengebruik binnen groepen (diffusie + dynamiek)

- Breed palet van middelen (frequentie van laag-hoog)
 - Nicotine/producten aan opmars (snelle verspreiding)
 - Ecstasy (stabilisering)
 - Lachgas (afname); wel zorgen bij solisten
 - Amfetamine, cocaïne (toename)
 - Snelle diffusie van 3-MMC

(Inter)regionaal perspectief

- Cultuur (regio/scene) heeft invloed op specifiek middelengebruik
- Vergelijkbare gebruikersprofielen elders
- Taboe middelengebruik in gelovige gemeenschappen
- In specifieke groepen zorgen over gebruik alcohol, cannabis, 3-MMC en lachgas

Criminaliteit en drugshandel:

- Gebruikers en verkopers vaak in zelfde groep
- Veel jongeren in aanraking met politie/justitie
- Levendige handel snus en e-sigaret
- Designermarkt snelle verspreiding

Aandachtspunten voor preventie, frontlijnwerkers en bestuurders

Regiemonitor helpt bij sensibiliseren van:

- set & setting (stad <-> platteland)
- omgangsvormen / morus in lokale cultuur
- lokale drugsproblematiek (markt, gebruik en risicogedrag)
- verschillende risicoprofielen en gerichte interventie

Regio monitor geeft context aan gebruik en/of deelname

- leefomgeving (soms problematisch)
- vriendengroep (plezier <> problematisch)
- werkomgeving (functioneel)
- uitgaanscultuur (stilistisch en scenes)
- laagdrempelige drugsmarkt en handel

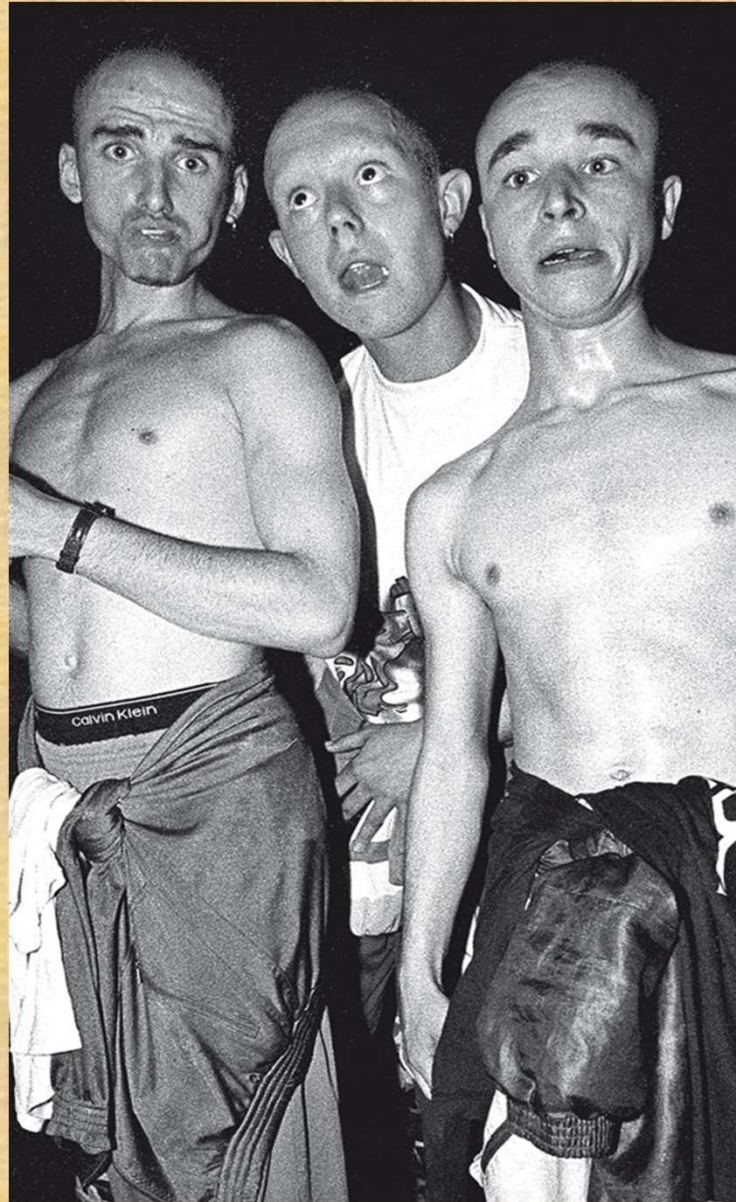
Samenwerking met jongerenwerk

- ❖ Straatgroepen/scenes soms moeilijk toegankelijk of te motiveren
- ❖ Hoe bespreek je fors gebruik /dealen in de groep?
- ❖ Criminaliteit lonkt en loont

‘Narcotische moderniteit’

(Derrida)

De perceptie van
drugs is sterk
afhankelijk van
waarde en waardering
binnen een gegeven
culturele en
temporele context

Normalisatie als concept

Een bepaald gedrag dat door de omgeving (vaak in morele context) oorspronkelijk als deviant werd gezien en (langzaam) verschuift naar een niet-deviante positie binnen de maatschappij.